

PROFIEL LOGOPEDIST: DE GEZONDHEIDSCOACH

‘Kijk naar wat kan, in plaats van naar de klacht’

In het dit jaar te verschijnen nieuwe **Profiel Logopedist** is veel aandacht voor de **verschillende rollen** die de logopedist speelt tijdens de uitoefening van het vak. Daarom staan we in elke editie van het Nederlands Tijdschrift voor Logopedie stil bij een van deze rollen. Ditmaal spreken we **twee logopedisten** die veel aandacht hebben voor hun rol als **gezondheidscoach**.

TEKST ERICA RENCKENS ILLUSTRATIE CHIARA ARKESTEIJN

‘**M**ensen komen bij ons met een klacht: ‘ik praat niet goed’, maar uiteindelijk kunnen we ze in zoveel meer dan alleen hun spraak helpen’, vertelt Karin Derks, die als stottertherapeut werkt vanuit haar praktijk Pure Communicatie in de regio Venlo. Samen met haar collega Joyce Walter, cognitief revalidatietherapeut, keek ze altijd al breder naar de achtergrond en mogelijkheden van haar cliënten. Dat kreeg concreet handen en voeten toen hun

praktijk zo’n drie jaar geleden in contact kwam met Beweging Limburg Positief Gezond.

Positieve Gezondheid is een benadering die steeds meer weerklank vindt in de Nederlandse gezondheidszorg. Het ministerie van Volksgezondheid, Sport en Welzijn heeft Positieve Gezondheid geformuleerd als een van de uitgangspunten voor het beleid en de provincie Limburg heeft er ook vol op ingezet. Maar waar

‘We zagen dat communicatie **overal terugkomt** en ook steeds met alles **in verbinding staat**’

staat Positieve Gezondheid precies voor? ‘Gezondheid is meer dan alleen het lichaam’, legt Derks uit. ‘Lichaamsfuncties maken daar natuurlijk wel deel van

uit, maar uit onderzoek blijkt dat wat mensen als gezondheid ervaren veel meer bestrijkt dan alleen het lichaam. Dat gaat ook om mentaal welbevinden, zingeving, kwaliteit van leven, meedoen in de maatschappij en dagelijks functioneren.’ Het accent ligt niet op de beperking of de ziekte, maar op veerkracht, eigen regie en het vermogen met de uitdagingen in het leven om te gaan.

Derks en Walter hebben gekeken welke rol communicatie in elk van deze pijlers speelt. ‘We zagen dat communicatie overal terugkomt en ook steeds met alles in verbinding staat. Als jij je goed kunt concentreren, is het makkelijker om zinvolle dingen te doen – kijk naar kinderen op school’, vertelt Derks. ‘Ons dagelijks werk als logopedist bevindt zich dus in al die pijlers. Ik probeer mensen op een andere manier naar hun communiceren te laten kijken, waardoor ze veel meer een gevoel van gezondheid ervaren en meer plezier hebben in het leven.’

Als voorbeeld haalt Walter een jonge vrouw aan die ze begeleidt. ‘Door MS heeft ze woordvindingsproblemen. Ik hoef haar niet te vertellen wat ze niet kan, dat weet ze zelf al heel goed. Ik zie het juist als mijn taak om boven water te halen wat iemand wél kan, wat ze zou willen. Deze vrouw is sterk sociaal betrokken en wil een steentje bijdragen aan de maatschappij. Uiteindelijk lukte het haar om op Facebook – een geschreven medium – haar mening over een maatschappelijke kwestie beargumenteerd te geven. Mensen reageerden daar positief op en ze wist hen zelfs te enthousiasmeren. Toen zag ik die big smile waar ik steeds weer voor ga.’

Eigen communicatie

Is het niet lastig om je cliënten in die nieuwe benadering mee te krijgen? Derks: ‘Het is inderdaad een uitdaging om mensen anders naar hun situatie te laten kijken, maar tegelijk zijn ze vaak ook heel verrast. Ze hebben zoveel meer mogelijkheden dan ze denken.’ Soms zien mensen zelf wel al voorzichtig mogelijkheden, ziet Walter. ‘Dan kun je daarop doorpakken. En als

‘Het gaat erom dat je
samen kunt uitvinden wat
 de goede woorden zijn, zodat je
 kunt zeggen wat het meest
op je hart ligt’

ze het nog niet zien, ga je eerst werken aan dat bewustzijn, niet aan de klacht an sich. Die zes pijlers kun je heel bewust uitvragen tijdens de anamnese.’

Dat vraagt van de logopedist om een andere manier van werken, legt Derks uit. ‘Het is belangrijk om ook goed naar je eigen communicatie als therapeut te kijken. Als beroepsgroep hebben we daar denk ik nog wel iets in te doen.’ Om hieraan bij te dragen ontwikkelden Derks en Walter een training ‘Communicatie binnen Positieve Gezondheid’, gericht op paramedici. ‘We laten cursisten zien dat het in die communicatie soms om heel kleine dingen gaat’, aldus Derks. ‘Ik zie bijvoorbeeld in het Lidcombe-programma kinderen die heel goed reageren op ‘Deze was zonder hobbels, nu heb je vloeiend gesproken’, maar het helemaal niet oké vinden als je zegt: ‘Die ging makkelijk, hè?’ Daar zit verschil in lading. Het gaat erom dat je samen kunt uitvinden wat de goede woorden zijn, zodat je kunt zeggen wat het meest op je hart ligt.’

Zo hebben beide logopedisten heel bewust het woord ‘behandelen’ vervangen door ‘begeleiden’. ‘Ik vertel niet als een alwetende therapeut wat de cliënt moet doen. Die voelt zich daardoor veel meer gezien voor hetgeen hij zelf heeft in te brengen. Als er dan een terugval plaatsvindt, zie je dat de cliënt veerkrachtiger is en zelf aan de slag gaat’, aldus Derks. Walter: ‘Daarmee is ook het hele gezondheidssysteem zoveel meer geholpen dan als je elke keer als therapeut moet bijvullen.’

Andere zorgprofessionals

Bewustzijn van de eigen communicatie is niet alleen belangrijk in het contact met de cliënt, maar ook met andere professionals. ‘Momenteel ben ik in gesprek met een reguliere basisschool over een leerling met een hersenprobleem’, vertelt Walter. ‘Voor het eerst is die school nu bereid om haar de ruimte te geven die ze nodig heeft. Dat betekent dat ze nu alleen de ochtenden naar school gaat en zich soms mag afzonderen

met een koptelefoon. Je ziet een heel ander kind dan vorig jaar, toen ze in het schoolsysteem mee moest en totaal overprikkeld werd. Dan valt er niet meer te communiceren; je beperkt het kind in haar mogelijkheden. Het heeft veel moeite gekost om de school bewust te maken van de mogelijkheden van dit kind en te laten kijken naar hun deel van de communicatie. Mijn eigen communicatie hierin was heel belangrijk. Je woordkeus beïnvloedt hoe die gesprekken verlopen.’

Derks: ‘Het is een visie in opkomst. Steeds als ik andere zorgprofessionals tegenkomt, probeer ik hun blik te veranderen. Kunnen we samen op een andere manier naar de zorg, naar de zelfregie van de cliënt kijken? Met minder moeite zorg je er dan voor dat de cliënt meer veerkracht heeft. Ik zie dat de beweging wordt omarmd, maar het heeft ook gewoon tijd nodig.’ Deze benadering vraagt ook om aanpassingen van het gezondheidssysteem. ‘Het is wel geformuleerd als uitgangspunt van het beleid, maar daarmee is het nog niet geïmplementeerd. Hoe doe je dat bijvoorbeeld met de codering in het dossier?’, vraagt Derks zich af. ‘Ik probeer die nu te omschrijven in de pijlers van Positieve Gezondheid. Doelen formuleer ik SMART, maar ik laat ook ruimte voor het proces.’

‘Positieve Gezondheid vraagt om een **breder blik** dan alleen maar rechtdoor’

Bredere blik

Wat raden de therapeuten hun collega's die zich in de benadering van Positieve Gezondheid willen verdiepen aan? Walter: ‘Kijk naar wat kan, in plaats van naar de klacht. Waar je dan tegenaan loopt, dat is het punt waar jij als logopedist, als facilitator, aan de bak kunt.’ Derks: ‘En kijk ook naar je eigen behoeftes in communicatie. We horen van cursisten dat ze hun werk nu met zoveel meer plezier doen. Dat ze met minder moeite, frustratie en weerstand veel meer bereiken. Dat gaat niet vanzelf, het vraagt om een andere mindset. Positieve Gezondheid vraagt om een bredere blik dan alleen maar rechtdoor.’

